

Innst. O. nr. 88

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Ot.prp. nr. 58 (2003-2004)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Departementet gjer framlegg om ein ny lovregel i kontantstøttelova som vil gjere at føresegnene i trygdedelen i EØS-avtalen blir gjeldande for personar som arbeider på den norske kontinentalsokkelen, slik at dei får rett til kontantstøtte i same utstrekning som personar som arbeider på land.

Vidare gjer departementet framlegg om ei endring av ordlyden i nokre av føresegnene i lova. Dette er tekniske endringar som følgjer av at kontantstøtta no blir utbetalt til personar i fleire land enn Noreg.

Regjeringa meiner at Noreg ikkje har plikt til å gjere føresegnene i trygdedelen av EØS-avtalen gjeldande på den norske delen av kontinentalsokkelen.

I 2001 valde Stortinget å endre folketrygdlova og barnetrygdlova slik at arbeid på den norske delen av kontinentalsokkelen blei likestilt med arbeid på land når det gjeld rett til ytingar etter desse lovene.

Departementet meiner at dei vurderingane som låg til grunn for endringane i barnetrygdlova og folketrygdlova, nemleg at det ville vere rimeleg og rettferdig overfor dei som arbeider på sokkelen, gjer seg gjeldande på same vis når det gjeld kontantstøtta. Vidare kan departementet ikkje sjå nokon grunn til å ha andre reglar for kontantstøtta enn dei som gjeld for barnetrygda.

På bakgrunn av dette føreslår departementet å endre kontantstøttelova slik at arbeidarar på den norske kontinentalsokkelen får rett til kontantstøtte, og såleis blir stilte likt med dei som arbeider på land.

Departementet føreslår at endringa i kontantstøttelova blir gitt verknad frå kontantstøtteordninga blei innført, dvs. 1. august 1998.

Departementet meiner at ein må setje ein frist for å setje fram krav om etterbetaling av kontantstøtte etter den nye føresegna. Denne fristen kan setjast til 1. januar 2006.

Departementet meiner at den praksisen ein har i dag med å krevje at barnet ikkje, eller berre delvis, går i barnehage som får offentlig tilskot, er i samsvar med kontantstøttelova. For å unngå eventuelle mistydingar som ordlyden i den no gjeldande lova kan skape, ser likevel departementet at det kan vere ein fordel å endre nokre av føresegnene i lova. Dei føreslåtte lovendringane inneber ingen realitetsendringar når det gjeld retten til kontantstøtte, korkje for personar busette i Noreg eller for personar busette i utlandet.

Meirkostnadane ved den endringa som er føreslått, er rekna ut til å bli på mellom 1,5 og 2 mill. kroner per år. Etterbetaling av kontantstøtte vil utgjere mellom 5 og 10 mill. kroner for perioden frå og med 1. august 1998 til og med 31. desember 2003. Overslaget er noko usikkert.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Torny Pedersen og Ola Røtvei, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Ola T. Heggem, viser til at endring i kontantstøtteloven gjør at de personer som arbeider på

den norske kontinentalsokkelen får rett til kontantstøtte på samme måte som de som arbeider på land.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, merker seg at departementet ikke ser noen grunn til å ha andre regler for kontantstøtte enn de som gjelder for barnetrygden og at det vil være rimelig og rettferdig overfor de som arbeider på sokkelen.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at det er viktig at det føres en familiepolitikk som gir alle småbarnsforeldre reell valgfrihet til selv å velge omsorgsløsninger for sine barn. Det er foreldrene som har hovedansvaret for sine barn, og som skal kunne velge hvilken omsorgsform som er best for dem.

Dette flertallet mener at småbarnsforeldre skal kunne velge et kvalitativt godt og variert barnehagetilbud eller andre omsorgsformer i kombinasjon med hel eller delvis kontantstøtte.

Dette flertallet har merket seg at i 2002 var det 74,6 pst. av barn i aldersgruppen 1-3 år som tok del i kontantstøtteordningen, noe som viser at det er en populær ordning.

Dette flertallet viser til behandlingen av St.meld. nr. 43 (2000-2001) Om evaluering av kontantstøtten, hvor det ble slått fast at det er flertall for dagens kontantstøtteordning.

Dette flertallet mener det er viktig at det blir lagt opp til en bedre tilpasning av kontantstøtten til bruk av deltids plass i barnehage, at det lages en ordning som ikke hindrer at minoritetskvinner med småbarn tar norskopplæring og at det utredes om rett til kontantstøtte i to år for adoptivbarn i førskolealder, uavhengig av aldersgrensen på tre år.

Dette flertallet har merket seg at departementet har satt i gang og gitt støtte til utdypende analyser av dataene fra Barnetilsynsundersøkelsen 2002, og at NOVA har fått i oppdrag å analysere de delene som omhandler barnetilsynsordninger og mødrenes og fedrenes yrkestilknytning.

Dette flertallet har også merket seg at Statistisk sentralbyrå har fått støtte til to utdypende analyser. Den ene dreier seg om kontantstøttens langsiktige konsekvenser for småbarnsforeldres yrkesdeltakelse, og den andre om tid brukt til arbeid ute og hjemme blant foreldrepar.

Medlemmene i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil peke på at Norge ikke har plikt til å gjere føresegnene i trygdedelen av EØS-avtalen gjeldende på den norske delen av kontinentalsokkelen, noko også Regjeringa legg til grunn i Ot.prp. nr. 58 (2003-2004).

Desse medlemmene viser til Innst. O. nr. 51 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 16 (2000-2001) der medlemmene i sosialkomiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet gjekk imot å la føresegnene i trygdedelen av EØS-avtalen bli gjeldende på norsk sokkel ved å gjere endringar i folketrygdlova og barnetrygdlova.

Desse medlemmene vil òg vise til Ot.prp. nr. 16 (2000-2001) der det står følgjande:

"Kontantstøtten er etter regjeringens syn av en slik karakter at det ikke er naturlig å åpne for at arbeidstakere på norsk sokkel som ikke er bosatt i Norge får slike rettigheter."

Desse medlemmene går imot Regjeringa sitt framlegg om ein ny lovregel i kontantstøttelova som vil gjere at føresegnene i trygdedelen av EØS-avtalen blir gjeldende for personar som arbeider på den norske kontinentalsokkelen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er imot kontantstøtteordningen, men mener allikevel at de samme regler må gjelde for kontinentalsokkelen som på land.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at kontantstøtte ikke er en del av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstrepartis familiepolitikk. Disse medlemmer vil peke på at det ser ut til at kontantstøtten bare påvirker mødrenes adferd i forhold til arbeidslivet og ikke fedrenes. Resultatet på lengre sikt blir et mer tradisjonelt kjønnsrollemønster hvor mor er hjemme med barna. Samtidig viser undersøkelser at ordningen fører til en svært liten økning i den tiden foreldre og barn får sammen. Kontantstøtten fører også til at utsatte barn og barn med minoritetsbakgrunn ikke får et barnehagetilbud fordi mange foreldre ikke har råd til å miste kontantstøtten. Barnehage gir disse barna et nødvendig omsorgstilbud ved siden av foreldrene og et integreringsfortrinn i det norske samfunnet. Disse medlemmer mener at kontantstøtten virker som en bremsekloss i likestillingsarbeidet. Disse medlemmer vil peke på at evalueringer av kontantstøtten har vist at den ikke virker etter hensikten, den har ikke økt valgfriheten og heller ikke vesentlig økt tiden foreldre og barn har sammen. I stedet viser tall fra Regjeringen selv at det er en vesentlig økning i foreldre som foretrekker barnehageplass framfor kontantstøtte for sine barn. Etter disse medlemmers syn er kontantstøtten med på å sementere kvinner som deltidsarbeidende og likestillingen har fått bremseklosser.

Disse medlemmer vil føre en familiepolitikk som tilrettelegger for god omsorg for barna, samtidig som foreldrene gjennom et likestilt forel-

dreskap skal kunne kombinere foreldrerollen og arbeid. Pengene som finansierer kontantstøtten vil Sosialistisk Venstreparti bruke til mange andre viktige tiltak for barn og unge og likestillingstiltak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil avvikle kontantstøtten og går imot Regjeringens forslag om en ny lovendring i kontantstøtteleven som skal eksportere kontantstøtte til EØS-området slik at personer som jobber på norsk sokkel skal få rett til kontantstøtte i samme utstrekning som personer som jobber på land.

Disse medlemmer viser til at kontantstøtten er et av de minst målrettede tiltak innenfor familiepolitikken, som mange småbarnsforeldre må velge bare fordi de ikke får tilbud om barnehageplass. Dette vises bl.a. i Revidert nasjonalbudsjett for 2004, der det omdisponeres 200 mill. kroner fra barnehagedrift til kontantstøtte, fordi det så langt bare er bygget vel 2 400 nye småbarnsplasser for barn under 3 år, mens måltallet var 8 000 nye småbarnsplasser i 2004. Disse medlemmer ser det som helt meningsløst at det skal tilbys kontantstøtte til foreldre som har barn som aldri vil søke om barnehageplass for sine barn i Norge, fordi verken foreldre eller barn bor i Norge. Disse medlemmer peker på at den mye omtalte valgfriheten partiene som har vedtatt kontantstøtten bygger på gjelder et frivillig valg mellom kontantstøtte og barnehageplass. Mange foreldre i Norge har ingen barnehageplass å velge fordi det ennå ikke er full behovsdekning av barnehageplasser, og flertallet i denne saken vil gi foreldre i utlandet 3 600 norske kroner ekstra i måneden. Disse medlemmer understreker sterkt at dette ikke har med omsorg for barn eller foreldre å gjøre, men er en ren velvillighetsakt fra stortingsflertallet overfor EU-systemet gjennom å strekke EØS-avtalen ut over sine vedtatte rammer.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre

I

Lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre vert endra slik:

§ 2 første ledd skal lyde:

Kontantstøtte ytes for barn mellom 1 og 3 år som er bosatt i riket, og som ikke eller bare delvis gjør bruk av barnehageplass som det ytes *offentlig* driftstilskudd for, jf § 7 tredje ledd.

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a. Arbeidstakere på kontinentalsokkelen

Bestemmelsene i EØS-avtalens vedlegg VI nr. 1 og 2 (forordning (EØF) nr. 1408/71 og forordning (EØF) nr. 574/72 mv.) får tilsvarende anvendelse på en arbeidstaker mv. som arbeider med leting etter eller utvinning av olje, gass eller andre naturressurser på den norske delen av kontinentalsokkelen, som om vedkommende hadde arbeidet på norsk territorium.

§ 7 andre og tredje ledd skal lyde:

Det ytes full kontantstøtte dersom barnet ikke gjør bruk av barnehageplass som det ytes *offentlig* driftstilskudd for.

Dersom barnet gjør bruk av barnehageplass som det ytes *offentlig* driftstilskudd for, og det er skriftlig avtalt redusert oppholdstid, ytes delvis kontantstøtte som følger:

- a) Med 80 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid til og med 8 timer per uke.
- b) Med 60 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid fra og med 9 til og med 16 timer per uke.
- c) Med 40 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid fra og med 17 til og med 24 timer per uke.
- d) Med 20 prosent av full kontantstøtte når det er avtalt oppholdstid fra og med 25 til og med 32 timer per uke.

II

Ikraftsetjing og overgangsreglar

1. Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen kan setje i verk dei einskilte føresegnene til ulik tid.

2. Kontantstøttelova ny § 3 a blir gitt verknad frå 1. august 1998. Utan omsyn til kontantstøttelova § 8 andre ledd kan det ytast kontantstøtte frå den nemnde datoen dersom søknad er sett fram seinast 1. januar 2006 og vilkåra for kontantstøtte var oppfylte.
3. Retten til etterbetaling av kontantstøtte for tidsrom før lova tek til å gjelde, gjeld ikkje for person som i perioden det blir søkt om kontantstøtte for, var omfatta av trygdeordninga i eit anna land.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 3. juni 2004

Sonja Irene Sjøli

leder

Dagrun Eriksen

ordfører